

TELEGRAFUL ROMAN.

N^o 66 ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiiu, in 23 Aug. (4 Sept.) 1864.

Diet'a transsilvana.

S i e d i n t i ' a d i n 24 Iuliu (5 Aug.) 1864.

(Desbaterea speciala asupra legii dietale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, si dupace Eppului Dobr'a pentru unele impregiurari momentose in diecesa, i se prolungesce concediulu pe alte 6 septemâni, se citesce :

O rogare a locuitorilor români din Cenade predata prin Ios. Siuluti u : de a nu se transpune la scaunulu Mediasiuului ori Sabiiulu, ci de a se incorpora la cerculu Blasiulu ;

Alta rogare a comunelor Siorostinu, Tiapulu si Cenade predata totu Ios. Siuluti u : pentru de a se transpune la municipiulu sasescu ;

a 3-a rogare a comunei Rusii de munte : pentru de a remane la Naseudu, si a nu se transpune la Reghinu; a 4-a o rogare a comunei Cincu mare, pentru de a remane densulu comun'a centrala a cercului. — Tote aceste petituni se dau comitetului pentru impartirea tieriei.

Dr. Ratiu predâ o petitune a urbarialistilor din Ormenisiu : pentru de a fi scutita proprietatea loru de padure si pasiune de violintiele fostiloru proprietari. Se da comitetului de petituni, pentru care Bolog'a observa, ca n'are nici presiedinte nici vice-presiedinte, si pres. promite a dispune cele de lipsa.

Dep. Schnell predâ o rogare a comunei Siercaia : pentru de a fi incorporata la districtulu Brasiovlui ori la scaunulu Cohalmului. Se da comitetului pentru impartirea tieriei.

Dep. Florianu predâ o petitune a comunelor Elö-patak si Arpatak, pentru de a se sistâ tote decisiunile urbariale pâna la aducerea legii celei noue urbariale.

Dep. Obert predâ o petitune a comunelor Balcaciu si Jidveiu, de a se incorpora la municipiulu Sabiiulu. Se da comitetului pentru impartirea tieriei.

La ordine e desbaterea asupra § 5 din proiectulu comitetului. *)

Filtsch face indatinatele sele obiectiuni : ca nu va sa scie de cele 4 natuni si 6 confessiuni, ci numai de calificatiune; in legatura cu acest'a dar propune simplu, ca pre presiedintele si pre cei 2 vicepresiedinti dietali sa-i denumésca Mai. Sea din câte 3 candidati pentru fiacare din aceste posturi, alesi de dieta prin alegere secreta si propusi Mai. Sele. E sprijinitu.

Puscariu combate propunerea lui Filtsch ca un'a ce aru nemultiam negresitu ori pre un'a ori pre alt'a din nationalitatele seu confessiunile transsilvane. Nu pentruca s'aru teme, ca Români nu voru ave destui barbati pentru aceste posturi, ci pentru ca sa nu se dea ansa la nemultiamiri si frecari, densulu va sa se pastreze cu tota scumpetatea sistem'a nationala de mai nainte, si se mira, cum se accentueza in centru atatu de tare calificatiunea tocma acum. Dór nu pentruca acum au intratu si Români in drepturile egale?! De 400 de ani a fostu domnitore sistem'a celoru 3 natinni si 4 confessiuni, si cu succesu bunu; sa remana si de aicea inainte asiâ. Partinesce propunerea regimului, resp. a majoritati.

Dr. Teutsch sprijinesce pre Filtsch prin art. V. din diplom'a leopoldina si propune : Pre presiedintele si cei 2 vicepresiedinti ai dietei ii denumésca Mai. Sea c. r. apostolica din 6 barbati, cari se voru alege din sinulu dietei prin votare secreta cu privire la natunile si religiunile recunoscute dupa dreptulu de statu, si se voru propune Mai. Sele. E sprijinitu.

C. Schmidt partinesce amendementulu lui Teutsch, pentruca afla in elu garanti'a cea mai sigura pentru multiamirea toturoru pretensiunilor; caci pe candu proiectulu comitetului considera numai confessiunile (prin ceeace nici

de catu nu se asigura nationalitatele), si pe candu Filtsch eschide si nationalitatele si confessiunile, pe atunci amendementulu lui Teutsch cuprinde si natunile si confessiunile.

Obert din motivele aduse de C. Schmidt propune § 7 din votulu minoritati, care suna asiâ : Presiedintele si ambii vicepresiedinti se voru denumi de Imperatulu din acei 4 membri ai dietei, pre cari i va alege diet'a cu privire la natunile patriei pentru fiacare din aceste posturi.

Represent. regimului Iakabb lauda amendementulu lui Filtsch, dar crede ca inca nu i-a venitu tempulu, si se declara pentru amendementulu lui Teutsch.

Asemenea si Gavriilu Manu, care pre Filtsch lu afla a fi pre ingrijatu pentru sorte celoru ce s'aru mai asiedia in Transsilvania si nu s'aru tine de vreun'a din natunile si confessiunile tieriei, si-lu sfatuiesce a nu face politica ilusoria cu principie ultr'aliberale.

Dupa ce refert. Mog'a apera si recomanda proiectulu comitetului,

la votare propunerea lui Filtsch nu se priimesce,

propunerea lui Obert (a minoritati) nu se priimesce,

propunerea lui Teutsch se priimesce, prin urmare propunerea comitetului, resp. a regimului nu mai vine la votare.

§§ii 6, 7, 8 si 9 din proiectulu comitetului se priimescu fara desbatere.

La § 10, care cuprinde cercurile electorale specificate, pres. propune a se amanâ desbaterea, pâna candu comitetulu pentru impartirea tieriei va termina lucrările sele; intr'aceea sa se proceda mai departe.

Dr. Ratiu nu pote partini propunerea presiedintelui, de ore ce nu pote sci cu securitate, ca ore veni-va la desbatere in sesiunea acest'a proiectulu pentru impartirea tieriei ori nu.

Negruti se nvoiesce cu ori care si cu ori ce propunere, numai Blasiulu sa nu remana afara !

Dupace pres. mai vorbesce inc'odata pentru temporisarea şului, ear Dr. Ratiu pentru desbaterea neamanata asupra lui, ear referintii amendoi renuncia la cuventu, se priimesce propunerea presiedintelui.

§ 11 se priimesce fara desbatere.

La § 12 Dr. Ratiu afla contradicere intre şulu acest'a si § 10; caci prelesne s'aru pote intempla, incatu in urm'a feluriteloru petituni venite la dieta, numerulu deputatiloru sa se schimbe, si atunci apoi diet'a aru preocupâ decisiunea şului 10. De aceea aru dori, ca şulu acest'a sa vina la desbatere numai dupa § 10. Propunerea acest'a; dupace vorbesce si Mog'a in favorea eii, e sprijinita si in fine si priimita.

La § 13 Presied. observa, ca acel'a numai in legatura cu § 10 se pote pertractâ, si recomanda temporisarea lui.

Urméza § 14 (calitatele alegatoriloru).

Balomiri face aici doue propuneri: un'a ca in locu de : Locuitori, sa se dica : Ardeleni, caci altmintrea aru fi eschisi Ardeleni, cari nu locuiescu in Ardealu, d. e. amplotatii Cancelariei aulice; a 2 : ca in locu de 5 f., sa se dica 8 f., ear cuvintele dintre parentese: „Necomputandu-se tacs'a capului“ sa remana afara. Ambe propunerile suntu sprijinite.

Hannia: Deca s'aru satoru censulu de 5 fl. fara darea capului, prin acest'a multi chiaru si dintre alegatorii de pan' acum aru perde dreptulu acest'a. Proiectulu regimului adeca dice, ca dreptulu de alegere lu are totu insulu, care platesce contributiune de totu felulu 8 fl. Darea capului face 4 fl. 20. cr., va sa dica proiectulu regimului cere, afara de darea capului numai 3 fl. 80 cr., pe candu, dupa

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 ai „T. R.“ Red.)

propunerea comitetului, s'aru mai cere 5 fl. Astfelu dar proiectulu comitetului cere censu cu 1 fl. 20 cr. mai mare, decâtu proiectulu regimului, si acestu censu aru lovi pre alegatorii cu atât'a mai greu, căci, dupa cumu se scie, la multi alegatori le lipsia numai câte 1-2 cruceri, si cu tôte acestea se reieptau. De aceea propune, mai precisu decâtu Balomiri, a se dice: In tôte contributiunile directe de statu la olalta celu putfnu 8 fl. v. a., computandu-se aci si tacs'a capului.

Propunerea e sprijinita.

O b e r t declara, ca n'a crediutu sa ajunga desbaterea pâna la § 14, si cugeta, ca si altoru domni le va fi umblatu asiá; de aceea nu se afla in stare a intrá in desbatere mai departe, si propune terminarea siedintiei. P r e s. in sa cu parere de reu declara, ca fiindu proiectulu de 10—14 dile in mânilu deputatiloru, aru fi avutu fiacare ocaziune de a studiá §§ii respectivi.

E i t e l consimte in principiu cu propunerea lui Hanni'a; dar neintielegendu-se din aceea destulu de chiaru, ca ore intre contributiunile aceste de statu compute suntu si aruncurile (Zuschläge) ori nu, propune a se dice, ca fâra adaugearea aruncurilor. E sprijinitu.

B i n d e r crede, ca § 14 nu se va poté desbate in merito pâna candu nu voru fi resolviti §§ii 10 si 13, căci e 'ndoiela, ore punctulu c) din § 14 nu se va schimbá? De aceea propune amanarea desbaterei meritorie asupr'a § 14. Se sprijinesce.

G. M a n u: Numai punctulu c), care sta in legatura strinsa cu §§ii 10 si 13, sa se amane, ear nu §ulu intregu.

D r. R a t i u regreta (i pare reu), ca nu s'a desbatutu asupr'a § 10, si sprijinesce propunerea lui Manu cu atât'a mai vertosu, cu câtu la punctele a) si b) s'au facutu si amendamente.

C. S c h m i d t nu s'au insielatu, dice, candu a propusu temporisarea desbaterei asupr'a acestui proiectu, căci prevedea, ca diet'a se va infundá in perplessitati. De aceea sprijinesce propunerea lui Binder, căci nainte de a statorí censulu, trebuie sa avemu cercurile electorale.

A l d u l e a n u: Inalta casa! Sa-mi iertati si mie ore cari reflexiuni asupr'a § 14, de vreme ce din mai multe pârti s'au facutu propuneri nóue in privinti'a formulatiunei lui, si mai cu séma propunerea de amanare. Eu nu asiu vorbi, de nu asiu vedé tenditi'a de a face cu nepotintia desbaterea asupr'a proiectului intregu, ce sta la ordinea dilei. Eu din parte-mi am salutatu propunerea facuta si conclusulu urmatu pentru amanarea §-lui 10. pentru aceea, pentruca nu amu aflatu nice o asemenare intre propunerea acést'a si intre propunerea esita din centru la desbaterea generala asupr'a acestui proiectu, care merge intr'acolo, cá sa se amâne desbaterea asupr'a acestei legi, pâna ce se va face legea pentru impartirea cea nóua a tieriei.

Propunerea la §. 10 este o propunere de totu nóua si nu sta in nice o legatura cu propunerea ce s'a facutu cu privire la amanarea proiectului intregu. Conclusulu, care s'a facutu la §. 10 dice numai atât'a, ca asupr'a §-lui 10 sa se desbata dupa-ce se va fini desbaterile asupr'a §§-loru celorualalti din acésta lege, iera nu dice, cá sa se amâne pâna dupa facerea legi despre impartirea cea nóua a tieriei. Asiá-dara noi prin conclusulu acést'a nu numai nu amu pierdutu nimic'a, din contra amu castigatu aceea, căci decum-va aru poté pâna atunci inaintá lucrările privitoare la impartirea tieriei pâna acolo cá sa ne póta dá o basa noua la formarea cercurilor de alegere, sa nu ne fia ocaziunea prin noi insine inchisa, de a o poté respectá. Trecu acuma la propunerea Domnului deputatu Binder privitoare la amanarea desbaterei asupr'a §-lui 14.

Ací trebuie sa marturisescu, ca acésta propunere nu este cu nimic'a motivata: §. 14 cu §. 10 nu are nimic'u comunu, §. 10 cuprinde in sine numai o parte mecanica, cuprinde formarea cercurilor de alegere si numirea comuneloru, cari au dreptu de a fi reprezentate in dieta. Despre intrebarea, ca inlaintu cutároru cercuri séu cutároru comune, concetatiunii dupa ce cheia sa aiba a alege deputati, nu cuprinde §. 10 nimic'a.

Acést'a este o intrebare principala, care ne vine mai antáiu in §. 14. In §. 14 avemu sa aretamu chei'a, dupa care cutare séu cutare cercu de alegere, orasiu séu comuna are sa-si aléga deputatii sei. Nu me ducu mai departe fâra me ducu deadreptulu la punctulu c., unde afla Domnulu deputatu Binder, dupa parerea Domniei sele, motive destule, dupa cumu dice, de a propune amanarea §-lui intregu. Eata ce dice punctulu c. din §. 14. „Sollte in einer zur Entsendung von Landtags-Abgeordneten nach §. 10 A. berechtigten Gemeinde die Anzahl der Wahlberechtigten nicht mindestens 40 sein, so werden die Wähler durch die in der Gemeinde zunächst am

höchsten Besteuernten bis auf diese Zahl von 40 ergänzt.“ Ací me rogu Domniloru, lit. c. cá si b. si a. privesce numai la dreptulu activu, la alegerea de deputati, privesce la chei'a, dupa care au se aléga Transsilvanii in cercurile formande séu comunele denuminde deputatii sei. Punctulu c. este cu totulu ne prejudeciosu; reiésa conclusulu asupr'a §-lui alu 10-lea prin inalt'a casa cumu va vré; prin c. este prevediutu numai acelu casu possibile, candu in órecare comuna séu cercu, nu aru fi unu numeru de 40 de barbati cari sa aiba dreptu de alegere; déca s'aru intemplá o astfelu de posibilitate sa urmeze cei mai de aprópe cu contributiunea, pâna-ce se va implini numerulu de 40. Acést'a sta in lit. c. Prin urmare eu intre §-lu acést'a si intre §. 10 nu aflu nici unu picu de rudenia. Si asiá dara eu asiu fi de parere, cá nefiindu nici unu picu de necsu intre §. 14 si 10, sa intrámu numai decâtu in desbaterea lui speciala. (Bravo! Fórté bine!)

M o g ' a nu afla nici o legatura esentiala intre § 14 si § 10, si partinesce propunerea lui Alduleanu: de a intrá fâra amanare in desbaterea speciala asupr'a §-ului 14 p r e s t e t o t u.

G. M a n u retrage propunerea sea. (Bravo! in stâng'a.)

C. S c h m i d t cere inca odata cuventulu, pentru de a reflectá la cele díse de Alduleanu, ca censulu de 8 f. in legea dietala provisoria s'a facutu pe bas'a cercuriloru electorale de atunci, va sa dica pe basa sigura. Acum in sa cercurile electorale nu le avemu, prin urmare nu ne potemu declará cu liniscire deplina nici asupr'a censului, căci nu scimu, ore nu va avé cerculu cutare prémulti séu préputni alegaturi. Repetiesce propunerea sea.

B i n d e r repetiesce si accentéza assertulu seu, ca intre liter'a a), b) si c) este legatura stricta. Legea, díce, nu se decretéza pentru cercuri electorale fictive si ideale, ci pentru cercuri si comune reale. Se póte ca vomu dá dreptulu vre-unei comune, carea pâna acum'a nu l'au avutu, déca vomu vedé, cáta contributiune platesce in cass'a statului; dar ne vomu pázi a pune reprezentanti'a tieriei si esercierea drepturiloru constitutiunale in astfelu de mâni (pe semne romanesci. Red), cari prin insasi intrebuintiarea loru le-aru nimicí; căci mediulu celu mai bunu, de a nimicí drepturi constitutiunale, e a-lu dá in astfelu de mâni, cari n'au chiamare interna pentru densulu. Va sa dica, censulu sta in legatura imediata cu cercurile electorale.

A l d u l e a n u combate pre Binder. Elu n'a negatu necsulu intre litera a, b si c, ci necsulu intre § 10 si 14; apoi documentéza pâna la evedintia, ca insusirile, ce dau dreptu la alegere, nu depindu de cerculu cutare séu cutare, ci de locuitorii barbatesci ai tieriei preste totu. Despre meritulu §ului 14 si-reserva dreptulu a vorbi la tempulu seu.

P u s c a r i u observa totu camu acelea, ce au observatu Alduleanu. Déca aru stá assertulu lui C. Schmidt in privinti'a cercuriloru electorale, atunci aceste cercuri aru trebui sa aiba numeru egal de alegatori, ceea ce in sa nu se póte si nici ca s'a facutu.

Unulu din principiile alegerei este si censulu; ear impartirea in cercuri electorale este numai o esecutare a acelu principiu. De aceea mai nainte principiulu, apoi esecutarea, eara nu din contra!

D r. T e u t s c h apera in cuventu mai lungu propunerea lui Binder.

M o g ' a propune incheierea desbaterei. G u l l replica, ca a cerutu cuventulu. P r e s.: S'a cerutu odata incheierea desbaterei.

D r. T e u t s c h: Lucrulu e préimportantu, pentru de a se poté votá asupr'a incheiárei desbaterei.

G u l l cere incheierea siedintiei, si dupace pres. reflecta, ca acést'a depinde de densulu, cere amanarea desbaterei pâna pe siedinti'a urmatóre. P r e s.: Mai nainte s'a cerutu incheiarea desbaterei; Gull cere cá mai nainte sa se voteze asupr'a propunerei lui.

P r e s. remâne pe lâng'a ordinea amintita; dar aducendu la votare propunerea pentru incheiarea desbaterei, aceea nu se priimesce, ear siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 25 Iuliu (6 Augustu) 1864. (Desbaterea speciala asupr'a legi dietale: Alegatorii, censulu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a romána, si dupace se impartu intre membrii dietei conspecte comparative despre aceea cumu a fostu repartita contributiunea de case si pamentu fâra adaus intre contribuentii, cari au respunsu din aceste contributiune 25 fl. ori mai multu si intre toti ceialalti contribuenti in a. 186 1/2 in acele jurisdictiuni, pentru cari e emisu regulamentulu munic. provisoriu din 21 Dec. 1861; in fine dupace se

ce citește harti'a comisariului reg. dietalu, prin carea se tramite dietei preliminarului fondului transsilvanu pe an. 1865, —

Gull iá cuventulu, pentru de a aretá in deductiune mai pe largu, ca nainte de a se decide censulu, trebuie sa se cunosca cercurile electorale, dupa care cunoscutia apoi censulu se póte scadá séu scári astfel, încátu sa nu se pericliteze ecuilibrulu drepturilor politice între toti locuitorii tieri.

Obert a cerutu cuventu, dar si-reserva dreptulu de a vorbi pâna dupa ce se va decide cestiunea amanârei séu neamanârei șului.

Popasu se vede indemnatu a rumpe tacerea, pentru ca la desbaterile asupr'a legii electorale zaresce nisce tendintie, cari nu sunt salutare nici patriei nici imperiului. Principieloru espuse in acésta lege avemu de a multiamí infratirea cea buna de pâna acum, pe candu tendintiele, de a delaturá acestu principiu saluiferu, aru duce la perderea rezultatelu castigat. Afla mai departe, ca in desbaterile presinti s'au amestecat fatalele patimi, ca jóca o rola premare necumpeatat'a iubire de sine. Deci indémna diet'a a documentá, ca este prudente si circumspecta, ca se conduce in lucrârele sele de adeveratele interese ale patriei si ale imperiului, si sa continua desbaterea inceputa asupr'a § 14. (Bravo! in stâng'a.)

Fogaras y partinesce temporisarea desbateri.

Dr. Ratiu raspunde lui **Gull**, ca candu e vorb'a de indreptatire la alegeri, atunci trebuie facuta o lege generala, nu pentru unii mai favoritate decâtu pentru alții. Apoi aduce si argumentele lui **Puscariu**, pentru de a aretá, ca § 14 nu sta in nici o dependintia de § 10. Déca la desbaterea generala s'aru fi reieptatu proiectulu comitetului, atunci amu fi cautatu numerulu contribuentiloru si summa contributiuniloru din tíera; pentru amanare in sa, cá sa castigámu tempu si cá sa póta luá parte la dieta si alții, cari se intereséza de acestu proiectu, nu este cauza de ajunsu. De aceea § 14 sa se iá la desbatere acumu indata.

Puscariu, dupace espune statulu cestiunei, afla, ca este necesariu, a se hotari mai antáiu censulu si apoi numai a se face cercurile electorale. A urmá contrariulu aru fi o teoria noua de legislatiune, ce nu se mai afla pe fati'a pamentului. Censulu are numai unu caracteru politianu si nu de dreptu politicu; cáci de dreptulu politicu se bucura toti locuitorii si asiá si la alegeri aru trebui sa iá parte cu totii; cáci altmintrea aru fi o nedreptate mare, cá cei cu 8 f. sa aléga, eara cei cu 7 f. si 99 cr. nu. Censulu dar este numai o mesura politiana, si in loculu lui in alte staturi existu alege-rile directe si indirecte. Si in tierile germano-slavice e asiá, ca unde sunt mai multi alegatori, se facu cercuri mai multe si mai mici, si iarasi din contra. Asiá va fi si la noi: prin Sasime voru fi cercuri mai mici si mai dese, in alte parti iarasi voru fi mai mari si mai rari. La tota ntemplarea in sa e de lipsa: a se hotari mai antáiu censulu in principiu, si numai dupa aceea a se arondá cercurile electorale. In fine reflecta lui **Fogaras**, ca déca aru stá assertele lui si s'aru amaná §. 14, atunci aru trebui sa amanámu tota legea si sa ne ducemu acasa. Ear a cautá date mai departe pentru numerulu alegatoriloru etc. dupa tote câte s'au facutu in privint'a acést'a, aru insemná, a cerne tota díu'a pentru de a nu mai frementá. A amaná §. 14, aru insemná, ca diet'a Transsilvaniei va sa respinga proiectulu regimului.

Balomiri cere incheierea desbateri, — ceea ce se si priimesce.

Gull cere cuventu, pentru de a face o observatiune personala, resp. reala lui **Ratiu** si **Puscariu**.

C. Schmidt inca cere cuventulu pentru o reflexiune personala; dar degenerandu si acést'a in observari de alte feluri, pres. va sa-i ia cuventulu; in fine **C. Schmidt** raspunde lui **Popasu**, scuturandu de pe sine si de pe cei ce suntu de o parere cu densulu insinuatiunea, cá candu ei n'aru fi partinitori sinceri ai indreptatirei egale a nationalitatiloru.

La votare asupr'a amanârei ori neamanârei șului 14, propunerea lui **Binder** pentru amanare nu se priimesce.

Ear cátu pentru meritulu lucrului, pres. enuncia, ca va veni la votare:

- 1) propunerea cea d'antáiu a lui **Balomiri**,
- 2) propunerea a 2a alui **Balomiri**,
- 3) propunerea lui **Hanni'a**,
- 4) propunerea lui **Eitel**.

Obert interpretéza șulu respectivu din proiectulu minoritatii, care-lu afla mai precisu si decâtu proiectulu regimului, si decâtu alu majoritatii, atátu in privint'a alegatoriloru, cátu si a censului. Amendoué determinatiunile suntu de cea mai mare insemnatate; cáci dupa parerea densului șulu acést'a da séu iá chei'a dela zidirea Transsilvaniei: censulu,

dreptulu de alegere decide in tieri constitutiunale, ca cine e mai mare si cine e mai micu. Dupace apoi imputa votulu majoritatii, ca da dreptulu de alegere numai pamenteniloru séu impamentenitoru, pe candu noi'avem lege despre impamentenire, arata, ca votulu minoritatii da votulu acést'a totuororu persóneloru de genulu barbatescu, cari au proprietete, va sa dica, cari platescu censulu de 8 fl. Ear cátu pentru censu, si aici e mai chiaru votulu minoritatii, care pretinde 8 fl., nici mai multu nici mai putinu, si darea capulu nici ca o pomenesce. Apoi opumna parerea lui **Puscariu**, cá candu censulu aru fi numai o mesura politiana; densulu dice dupa juristulu englesu **Burke**, ca o representatiune cuvenita a unui statu pretinde a fi representata in ea si capacitatea si proprietatea. De aceea crede, ca unu censu mai inaltu garantéza o representatiune buna in mesura cu multu mai mare, decâtu unu censu mai josu, mai cu séma in Transsilvania, unde nu existu representatiunea intereseloru, unde prin urmare proprietarul celu mare, ce plătesce contributiune 1000 f., are acelasi dreptu de alegere, cá si celu ce platesce 8 fl. In fine sa nu fimu mai democratice decâtu poporul insusi, care pâna acumu n'au amintitu nici cu unu cuventu, ca censulu de 8 fl. i-aru fi premare, si ca aru dori a se micșorá.

Mog'a ca refert. comitetulu espune motivele, din cari comitetulu a pus censulu de 5 fl., ca adeca a cugetatu, ca darea capulu negresitu se va sterge; si de ore-ce atunci aru fi ramas numai de 3 fl. si 80 cr., comitetulu l'a radicat la 5 fl., presupunendu, ca darea capulu se va transformá in dare pentru pamentu. Cu propunerea lui **Balomiri**: cá censulu sa fia de 8 fl., se nvoiesce; propunerea lui **Hanni'a** si a lui **Eitel** le afla de prisosu. In fine combate asserulu lui **Binder** din siedint'a trecuta: ca constitutiunea in mâni neculte este periculosa etc. si aduce dreptu esemplu alege-rile din nainte de 1848, la cari luau parte numai privilegiatii, si cari au fostu multu mai sgomotoșe si mai cu inversiunare, decâtu alege-rile din a. 1863. cu censulu de 8 fl. (Asiá e!) „Nu ne este nóte cunoscutu, dice, ca pâna in 1848 la alegerea unui deputatu s'au cheltuitu mij de fiorini, cá sa corumpa pe alegatori, cá ei sa nu lucre dupa convingerea lor?! Eu potu dice din esperintia si potu si dovedi, ca pe poporul acést'a, care au intratu acumu in dreptulu de alegere, s'au incercatu multi prin felurite amagiri cu bani, beuturi, mancári, amenintiári si frica, a-lu aduce intr'acolo, cá elu sa nu lucre dupa convingerea sea. Si poporul ce au facutu? nici ca s'a uitatu acolo, unde au fostu puse cárcimele si mancárele, ci s'au dusu la loculu alege-rei, cá la sant'a bisericu. (Asiá e!)

Asiá dara dreptulu de alegere dupa censulu de 8 fl. n'au venitu in mânilorú ómeniloru acelor'a, cari aru aduce primeddia pentru patria, nationalitati si tron. Acestu dreptu de alegere au venitu in mânilorú cele mai credincioșe cátra monarhu si tron. Acestu poporu au traitu cu dreptulu alege-rei siesi incredintiatu dupa convingerea sea, si de-lu va tine Domnedieu, pe fati'a Transsilvaniei va traí pâna va sustá tronulu. (Bravo!)

In fine reflecta lui **Obert**, ca densulu (**Mog'a**) nu mesura dreptulu cetatieniloru numai dupa contributiuni, ci dupa tote sarcinele publice, de cari se tine si militi'a s. a.; ear ca poporul n'aru dori a se micșorá censulu nu e adevératu; densulu a vediatu probe tocmai despre contrariulu.

Reg. Schneider afla de lipsa a se precisá mai bine punctulu a) si a se dice, ca ori unde in monarchia aru platí cineva darea acést'a s. c. l. E sprijinitu.

Obert observa, ca precisarea acést'a se cuprinde in votulu minoritatii § 29 pct. 2.

Dr. Teutsch se nvoiesce cu propunerea lui **Balomiri**: **Ardeleni** in locu de: **Locuitorii tieri**; asemenea si cu propunerea lui **Eitel**. In privint'a censului priimesce votulu minoritatii; propunerea lui **Schneider** o afla de prisosu, cáci se cuprinde in: contributiunea de stat; in fine dupa aline'a a) aru mai priimi o aline'a despre persónele morale, si asiá propunerea lui intréga aru fi, cá § 14 sa sune astfel: Dreptu de alegere au atátu in comunele, cari tramitu representanti proprii, cátu si in comitate, scaune si districte:

a) Toti **Ardeleni** incetateniti de genulu barbatescu, cari au implinitu anulu alu 24-lea alu etatei, posedu liber'a administrarea averei lor si nu se tinu de class'a servitoriloru, încátu au respunsu pentru anulu administrativu, ce a premersu conchiamárei dietei, in tote contributiunile directo de stat la olalta, celu putinu 8 fl. v. a., computandu-se aicea si tacs'a capulu (necomputandu-se adausele.)

b) Persónele morali, cari au platitu contributiunea amin-tita sub a.

c) Fára privire la darea directa care o respundu: parochii capelanii, predicatorii, doctorii, chirurgii, advocatii, inginerii, ar-

tistii, academicii, profesorii, apotecarii, notarii comunali și invetiatorii comunali in cerculu de alegere, in care si-au locuinta stabila.

d) Déca in vre-o comuna, care dupa §. 10 a) are dreptu a tramite deputati propri la dieta, numerulu celoru cu dreptu de alegere nu va ajunge celu puțin la 40, atunci se va intregi pâna la 40 din acei ce respundu dupa densii in comuna aceea darea cea mai mare. Dupa difcrite reflessiuni privitoare la ordinea votarei,

la votare se primesce propunerea lui Teutsch. Urméza §. 15, la care M. Schuller propune o emendare stilistica in testulu germanu; apoi cá aline'a 3. și 4. sa ramâna afara, ear aline'a 1. și 2. sa sune in modulu urmatoriu: Fiacare alegatoriu si-va esercită dreptulu seu de alegere numai intr'unu cercu de alegere.

Aceluia, care are dreptu de a alege in mai multe cercuri, i sta liberu de a-si alege insusi cerculu, unde vré sa eserciteze acestu dreptu. Mai incolo face propunerea eventuala, ca de se va tine aline'a 3. și 4., atunci aceste linie aru avé sa sune numai asiá, ca celu ce are dreptu de alegere in mai multe cercuri, are sa dechiare inaintea comissiunei, unde alege, ca densulu nu va esercită acestu dreptu și in altu cercu de alegere. E sprijinitu.

Obert recomanda § 26 din votulu minorității cá unulu ce cuprinde aceleasi principie.

Fogaras y doresce, cá aceia, cari platescu contributiuni in mai multe cercuri, sa aiba și dreptulu de a alege in mai multe cercuri.

Buteanu propune tocmai contrariulu: cá fia-care indreptatitu, chiaru și déca aru avé dreptulu de a vota in mai multe cercuri, numai intr'unu cercu electoralu póte practisá dreptulu seu. Nu se sprijinesce.

Mog'a recomanda aditamentulu, ce Pa facutu comissiunea la proiectulu regimului, pentru de a evitá óri ce indoieía.

Gavriilu Manu se declara pentru propunerea facuta de Obert; apoi reflecta Eppului Fogaras y, ca constringendu pre possessorii cei mari a alege numai intr'unu cercu, nu li se face nici o nedreptate fatia cu miile de possessori mai mici, cari parte mare inca au fostu nobili. Dar nici possessorii cei mari nu potu dori cá sa aléga in mai multe cercuri, cáci prin acestu privilegiu nou numai si-aru atrage ur'a possessoriloru mai mici; apoi scim, ca nainte de 1848 possessorii cei mari pâna au lucratu intr'o intentiune cu cei mai mici, ei singuri au fostu alesi de deputati; și astadi inca possessorii cei mari potu sa castige pentru sine opiniunea publica și dragostea celoru mai mici, și potu fi alesi deputati chiaru de iobagii lor. (Bravo! Asia e!) Asia dara sa nu ne tememu, ca possessorii cei mari nu voru fi alesi deputati, candu interesele lor voru fi un'a cu interesele poporului, cu interesele patriei și cu interesulu tronului. (Bravo!) Despre acést'a sumu convinsu. (Bravo! Fórté bine!) — (Strimtimea spatiului ne silesce a lasá incheierea pe nr. urmatoriu. Red.)

Principatele române unite.

Pe candu ne gateamu a aduce la cunoscinti'a cititoriloru nostri mai multe mesuri folositoare luate de Guvernulu principatoru române, precum: o lege pentru constringerea corporala a datorniciloru, prin carea are a se radica creditulu tie-rei, mai departe dispositiunile ministrului presiedinte pentru provisiunarea Bucuresciloru cu apa buna și destula de beutu, pentru saparea de funtâni in câmpulu Baraganului, pentru aducerea de armasari și tauri din cele mai renumite ergelii și turme din tíera la scól'a de agricultura din Bucuresci dela S. Panteleimonu, — lucruri mici póte la vedere, dar de mare importantia in realitate: pe atunci ne vine „Bucimulu“ investitu in hain'a sea serbatorésca (hartha rosia cu literele titulare aurite), spre ane anuntia, ca Domnitorulu Romaniei in 15/27 Augustu a promulgatulegea rurala, improprietarierea plugariului român, stergerea iobagiei (cláeci, boierescului) de pe totu pamentulu Romaniei.

Pasulu cardinalu pentru prosperitatea, pentru venitorulu Romaniei s'a facutu prin acést'a. Domnitorulu și demni ministri, ce-lu incungjura, au cunoscutu cu inalta intieleptiune, ca fundamentulu tuturoru stariloru, tuturoru classelor din statulu român este tieranulu, și ca de sórtea lui e conditiunata partea cea mai mare sórtea tie-rei. Bucuri'a nóstra pentru acestu mare pasu de inaintare și de fericire alu fratiloru nostri de preste munti este mai mare, decâtu cuvintele, de cari dispunemu. Gloria Domnitorului Romaniei! Onóre demniloru lui consiliari! Salute tieraniloru liberi români! Salute „Bucimului“, care vede astadi realisatu upulu din visele sele cele de aur! Salute tuturoru, cari au conlucratu prin cu-

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

ventu și fapta la acestu nou triumfu alu dreptáti, alu civilizatiunei, alu umanității! —

Dupa aceste facemu sa urmeze insusi decretulu domnescu, ba nu, ci parintescu alu Principelui Alessandru Ioann.

Proclamatíunea

M. Sele Domnitoriu lu Româniloru cátra satenii clacasi.

Sateniloru!

Indelungat'a vóstra acceptare, marea fagaduintia data voue de inaltele poteri ale Europei prin art. 46 alu „Conventiunei“, interessulu patriei, asigurarea proprietáti fonciarie și dorinti'a Mea cea mai viua, s'au indeplinitu.

Clac'a (boieresculu) este desfiintiata pentru d'a pururea, și de astadi voi sunteti proprietari liberi pe locurile supuse stapanirei vóstre, in intinderea otarita prin legile in fiintia.

Mergeti dara mai nainte de tóte la pótele altarului și cu genunchele plecate, multiamiti a-totu-puternicului Dumnedieu, pentru ca, prin ajutoriulu seu, in sfarsitu a-ti ajunsu a vedé acést'a di frumoasa pentru voi, scumpa animei Mele și mare pentru viitorulu Romaniei

„De astadi, voi sunteti stapâni pe bratiile vóstre; voi aveti o particica de pamentu, proprietate și mosia a vóstra; de astadi voi aveti o Patria de iubitu și de aperatu.

Si acum, dupa ce cu bratiulu celui de susu amu potutu sevarsi o asemene mare fapta, me intorcú cátra voi, spre a ve dá unu sfatu de Domnu și de parinte, spre a ve aretá calea pe care trebuie sa o urmati, de voiti sa ajungeti la a-deverat'a imbunatatire a sortii vóstre și a copiiloru vostri.

Clac'a și tóte celelalte legaturi silite intre voi și intre stapâniiloru vostri de mosie, suntu desfiintiate, prin plat'a unei drepte despagubiri.

De acum inainte, voi nu veti mai fi cu densii in alte legaturi de cátu acele ce voru isvori din interesulu și bun'a priimire a unor'a și a altor'a. Aceste legaturi in sa voru fi pururea neperate pentru ambele párti. Faceti dara cá ele sa fia intemeiate pe iubire și incedere. Multi și fórté multi din proprietari au doritu imbunatatirea sortii vóstre; multi din ei au lucratu cu tóta anim'a cá sa ajungeti la acést'a frumoasa di, pe care voi astadi o serbati. Parintii vostri și voi ati vedutu de la multi stapâni de mosie ajutoriu la nevoile și trebuintiele vóstre. Uitati dara dilele grele, prin care ati trecut. Uitati tóta ur'a, și tóta vrajb'a; fiti surdi la glasulu acelor'a, cari ve voru interita in contr'a stapâniloru de mosie, și in legaturile de bunavoia ce veti mai avé de aci in colo cu proprietarii; nu vedeti in ei de cátu pe vechii vostri sprijinitori și pe viitorii vostri amici și buni vecini; au nu sunteti toti fii ai aceleiasi tieri? au pamentulu Romaniei nu este mum'a, care ve chranesce pe toti?

„Stapâni liberi pe bratiile și pe ogórele vóstre, nu uitati mai nainte de tóte ca sunteti plugari, ca sunteti muncitori de pamentu. Nu parasiti acést'a frumoasa meseria, care face bogat'a tie-rei, și dovediti și in Romani'a, cá pretotindene, ca munc'a libera produce indoitu de cátu munc'a silita. Departe de a ve dedá trandaviei, sporiti inca harnicia vóstra, și ogórele vóstre indoitu sa fia mai bine lucrate, cáci de acum aceste ogóre suntu averea vóstra și mosia copiiloru vostri.

Ingrijitive asemene de vetrele satelor vóstre, care de astadi devinu comune neaternate și locasiuri statornicite ale vóstre, din care nimeni nu ve mai póte isgoni. Siliti-va dara a le imbunatati și a le infrumsetia; faceti-ve case bune și indestulitoare; incungjurati-le cu gradini și cu pomi roditori. Indiestrati-ve satele cu asiediaminte folositoare voue și urmasiloru vostri. Statorniciti mai alesu, și pretotindene scóle, unde copiii vostri sa dobandésca cunoscintiele trebuitore, pentru a fi buni plugari și buni cetatieni. Actulu din 2 Maiu a datu la toti dreptu; invetiati dara pe copiii vostri a le pretiuí și a le bine intrebuintia.

Si mai pre susu de tóte, fiti și in viitoriu, ceea ce ati fostu și pâna acum, și chiaru in timpurile cele mai rele, fiti barbati de pace și de buna renduieía; aveti incedere in Domnulu vostru, care ve doresce totu binele; dati cá si pâna acum, pild'a supunerei cátra legile tie-rei vóstre, la a caror'a facere aveti și voi de acum a luá parte; si in tóta intemplanrea iubiti Romani'a, care de astadi este drepta pentru toti fii sei.

Si acum, iubitoru Mei sateni, bucurati-ve si pasiti la munc'a de buna-voia, care inaltia si imbogatiesce, si Dumnedieulu parintiloru nostri sa bine-cuveneteze sementia, ce veti arunca pe cea antaiu brésda libera a ogóreloru vóstre.“

ALESSANDRU IOANN.

(Subsemnati) **Cogalniceanu. N. Cretulescu. N. Balanescu. Generalu Manu.**

Nr. 1015. la 14 Augustu 1864.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.